

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr H. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr P. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijns, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hooftdorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned. Indië f2.— per jaar.
Advertentie: 35 ct. per regel.

INHOUD: Open Brief aan den heer N. Baas inzake zijn artikel over „Reformatie-Mentaliteit”. — Uit de Schrift: Zijn roken. — Kerkelijk Leven: De loochening der Gemeente. — Het motief der aanvaarding. Plagiat. — den Kansel. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Socialis. — of Bedrijfsorganisatie. VI. — Kuyper-Bibliografie. LXI. — Wilsbergverto. In de school der wijsbegeerte. VII. — Literatuur en Kunst. Nieuwe boeken. II. — Zending en Evangelisatie: Willam-Zending. — Perschoon. — Kerknieuws.

OPEN BRIEF

aan den heer N. Baas, inzake zijn artikelen over „Reformatie-Mentaliteit”.

II.

Gracht Broeder Baas!

Thans kom ik, volgens belofte, na het meer formele afgehandeld te hebben, tot het meer materiele der dingen, waarmede ge ons zoo belangwekkend hebt bezig gehouden. Ik meen u geen onrecht te doen, wanneer ik zeg, dat uw artikelen de bedoeling hadden, ons te roepen:

Naar het Woord terug.

Naar het Sacrament terug.

Naar de Aanbidding terug.

Naar de Psalmen terug.

Dat waren, volgens het vierde artikel, uw „gedachte verlangens”. Ge hebt ze laten voorafgaan door een inleidend woord over reformatie-mentaliteit en laten volgen door een slot-artikel over het geloof als een „onrustig ding”. Het is uw bedoeling natuurlijk niet geweest, deze onderwerpen naar den eisch te behandelen, want dan zoudt ge minstens zooveel artikelen reeksen hebben nodig gehad als ge nu, volgens den door de Redactie niet ten onrechte aangenomen stelregel, artikelen mocht schrijven. En om de in het vorige nummer genoemde redenen zal ik mij nog veel meer moeten beperken dan gij. Laten we dus afspreek, dat we elkaar geen verwijt ervan zullen maken, dat we ons onderwerp niet hebben uitgeput; en laat ons samen hopen, dat de lezers hunnerzijds naar billijkheid genegen zullen zijn, ons dit verwijt niet te doen, maar te oordeelen naar den regel van Paulus, dat een ieder aangenaam is naar hetgeen hij heeft, niet naar hetgeen hij niet heeft.

Ge hebt in uw eerste artikel tegenover de reformatie-mentaliteit, welke gij begeert, de reformatie-vrees gesteld der menschen, die in theorie wel voor verbeteringen zijn, maar praktisch zoodra er iets van zal komen daarvoor terugdeinzen. En om uw bedoeling te verduidelijken, hebt ge daarbij enkele voorbeelden van concrete gevallen genoemd. Mag ik het daarover eerst eens met u hebben? Immers is het zeer noodig, dat wie hervormingen willen goed op de hoogte zijn van den bestaanden toestand en een juist inzicht hebben in de gevoelen hunner tijdgenooten, van wier medewerking zij met al hun plannen ten slotte toch afhankelijk zijn. Nu meen ik, dat deze drie voorbeelden niet gelukkig waren gekozen en dus ons op een verkeerd spoor zouden kunnen brengen; waarom ik de vrijheid neem, mijn bedenkingen aan uw oordeel te onderwerpen.

Het eerste was, dat een onzer kerken besloot, de voorlezers af te schaffen, en een onzer voormannen dit had afgekeurd, omdat een plaatselijke kerk zulks niet zoo maar mag doen en het algemeen priesterschap der geloovigen aldus miskend werd. Ge wilt wel toegeven, dat theoretisch iets voor zijn beweringen te zeggen viel, doch de praktijk toch de afschaffing van den voorlezer vordert. En als dat niet eens mag, ja dan behoeven wij heusch de vlag der Reformatie niet in top te hijschen.”

Ik weet me niet goed meer te herinneren, wien ge bedoelt en wat hij schreef. Daar ik zeer veel moet lezen, ontgaat me zoo iets wel eens. Maar het wil mij voorkomen, dat elke kerk volkomen vrij is, indien zij dat verlangt, de voorlezing der Heilige Schrift in de samenkomsten der gemeente te doen verrichten door wien zij wil, hetzij door den Dienaar des Woords, hetzij door een onderling, hetzij door een niet-kerkerandlid. Ik zal in uw buurt blijven: de kerk van Amsterdam-Zuid heeft reeds geruimen tijd geleden besloten, het voorlezen op te dragen aan haar Dienaren des Woords; en er is nog geen kerkelijke vergadering geweest, die haar hierover ook maar de geringste vermaning heeft toegeënd. De kerk van Amsterdam heeft haren leden, die de Keizersgrachtkerk bezochten, jaren lang het genoegen gedaan, Prof. Woltjer als voorlezer te gebruiken ofschoon deze geen kerkerandlid was, en niemand heeft daarop aanmerking gemaakt. Ik zou dus niet weten, waarop de stelling, dat een plaatselijke kerk dit niet mag inrichten, zooda zij wil, gegrond zou zijn: de praktijk bewijst haar onhoudbaarheid.

Maar nu moet ge het ook niet gaan voorstellen, alsof de reformatie der kerk o.a. daarvan afhankelijk is, dat de dominee voorleest en niemand anders dan hij. Dit is vooral een kwestie van praktijk: wie doet het het best? Ik mag als dominee wel vrijuit u schrijven, dat voor mij nog volstrekt niet vast staat, dat de predikant dit steeds is. Wat werd er niet meermalen geklaagd over de manier, waarop predikanten de te zingen Psalmen voordragen... zoo kon de gemeente ze niet met bezieling zingen als ze zoo geradbrakt werden! Ook dominees kunnen „zeuren uit het Boek, dat vóór van gloed en schókt van leven”, zooda ge schrijft. Me dunkt: wie het best kan voorlezen, laat die het doen. Is dat b.v. een hoofdonderwijzer, welnu: geef hem gelegenheid de gemeente te sichten al kan hij om verschillende redenen wellicht geen kerkerandlid zijn. Het komt er weinig op aan wie het doet, als het maar goed gebeurt. En het is (o broeder Baas!) een naar de hiërarchie riekend axioma, dat dit per se alleen de dominee zou kunnen — misschien is hij soms wel de minst geschikte ervoor, hetzij door zijn „talent” (zeggen de menschen, als ze bedoelen, dat hij geen talent heeft) of doordat de predikatie hem zoozeer in beslag neemt, dat het voorlezen er door gedrukt wordt.

Zelfs wil ik nog een reformatorisch argument vóór den voorlezer te berde brengen. Sommigen noemen als bezwaar tegen de tegenwoordige inrichting van onzen eeredienst, dat de dominee daarbij zoo ongeveer de eenige handelende persoon is, en de medewerking der gemeente zoo goed als niet gevraagd en gegeven wordt. Zou er dan niet wat voor te zeggen zijn, juist om reformatorische redenen, den voorlezer te handhaven, opdat in zijn optreden uitkome, dat toch ook nog een ander dan de Dienaar des Woords spreekt? En bedoelde de „voorman”, over wien ge het hebt, dat misschien niet met zijn opmerking over het algemeen priesterschap der geloovigen?

Mijn conclusie is: Broeder, zie geen spoken, en bedenk, dat in middelmatige dingen iemand zelfs wel eens meer reformatorisch zou kunnen zijn dan gij al wil hij iets anders dan wat u goed voorkomt.

Ik heb ook wat op mijn hart over uw tweede voorbeeld. Ge schreeft: „Een predikant wilde met het Kerstfeest in den eeredienst doen zingen: „Eere zij God”, den Engelenzang. Ik zou zeggen: Doe het eerst en zet het dan in de pers. Weer stak een ander den vinger op: Pas op, hoor! dat mag niet.”

Nu weet ik wel, wien ge bedoelt, want ik was die vingeropsteker. En ik gevoel me genoopt, dit thans ten tweeden male en met nog meer nadruk te doen; thans tegen u... Ik heb namelijk veel bezwaar tegen uw ondoordacht advies: „doe het eerst en zet het dan in de pers.”

Zoolang we een Kerkenorde hebben, moet die

gehandhaafd worden. De kerken hebben zichzelf aan zekere regelen gebonden, die noodzakelijk zijn om de orde in het kerkelijk leven te bewaren en ervoor zorg te dragen, dat in zaken, die allen gelden, eenzelfde lijn wordt getrokken. Natuurlijk zijn de kerken volkomen vrij, wanneer zij dat noodig achten, in die Kerkenorde veranderingen aan te brengen zooveel zij maar willen, mits overeenkomstig Gods Woord. Van die vrijheid hebben de kerken ook steeds, vroeger en later, een goed en gepast gebruik gemaakt.

Doch nu moet ge het laatste artikel (88) ervan eens lezen: „Deze Artikelen, de wettelijke ordening der kerk aangaande, zijn alzoo gesteld en aangenomen met gemeen accoord, dat zij (zoo het profijt der Kerken anders vereischte) veranderd, vermeerderd of verminderd mogen en behooren te worden. Het zal nochtans geene bijzondere gemeente, Classis of Synode vrijstaan, zulks te doen, maar zij zullen naastigheid doen om die te onderhouden, totdat anders van de Generale of Nationale Synode verordend worde.”

Dat is gezonde, echt reformatorische taal van onze vaders. Eenerzijds de gedachte: deze Kerkenorde is alteminst een wet van Meden of Persen; ge kunt erin veranderen zooveel maar noodig mocht zijn. Anderzijds echter ook de gedachte: dit mag alleen door de gezamenlijke kerken gebeuren, en niet door iedere kerk op haar eigen houtje. Dan zou het kerkelijk leven een chaos te zien geven en niet een kosmos. Dan was samenleven der kerken, toch zulk een kostelijk goed, niet meer mogelijk.

Onze Kerkenorde is niet zoo strak en rigoristisch, dat ze allerlei kleinigheden reglementeert en het kerkelijk leven tot in allerlei bijzonderheden toe uniform wil maken. Kleinere en grootere kerkelijke gemeenschappen hebben zich vaak aan zulke verordende woede bezondigd, doch onze kerken nooit. Onze Synodes bejvoren zich steeds om niet toe te geven aan den wensch van sommigen, die alles willen bepalen en uniform maken; zij willen alleen het noodzakelijke gemeenschappelijk regelen en verder ieder vrij laten: een zeer gezond en door en door Gereformeerd standpunt, vrucht van echte „reformatie-mentaliteit”.

Doch dan moeten we ons daaraan ook houden. Allen. Met elkaar. Om den onderlingen band der kerken. Om haar profijt. Ook: omdat God een God van orde is.

Nu luidt art. 69 onzer Kerkenorde aldus: „In de kerken zullen alleen de 150 Psalmen Davids, de Tien Geboden, het Onze Vader, de 12 Artikelen des Geloofs, de Lofzangen van Maria, Zacharias en Simeon, de Morgenzang en de Avondzang, en de Bedezang vóór de predikatie, gezongen worden.” Zoolang dat artikel niet veranderd werd, moeten we ons allen daaraan houden, zonder uitzondering. Daarom hief ik mijn vinger op tegen den predikant, die het „Eere zij God” wilde laten zingen in den dienst zonder dat dit artikel eerst gewijzigd werd. Wanneer de eene predikant dat mag doen, kan de andere morgen een ander christelijk lied laten aanheffen en een ander weer een ander. Dan is het hek van den dam en zouden we groote ellende krijgen. Wat tot stichting bedoeld was, zou tot groote ontstichting leiden. De een zou willen meezingen, maar niet kunnen, omdat hij het niet kent en het niet in zijn boekje staat. De tweede zou niet willen meezingen omdat hij het verkeerd en ongeoorloofd acht. De derde zou protesteeren, de vierde zou applaudiseeren enz. enz. en het zou een Poolse landdag worden in plaats van een stichtelijke godsdienstoefening.

Indien onze kerken het „Eere zij God” willen laten zingen: uitstekend. Ik mag natuurlijk niet uit de school klappen en kan daarom alleen veronderstellender wijze spreken; maar neem nu eens aan, dat de Deputaten, die o.a. van de laatste Synode de opdracht kregen te trachten den bundel „Eenige Gezangen” uit te breiden met eenige andere, berijmde of onberijmde gedeelten der H. Schrift, welke het den kerken vrij zal staan, nevens de Psalmen in den eeredienst te gebruiken,

straks komen met het voorstel, Lucas 2:13, 14 door de gemeente te laten zingen op een melodie, welke dit mogelijk maakt — dan zou ik dat zeer toezien en goede hoop hebben, dat de Synode van Utrecht dit voorstel niet zou afwijzen. Prachtig; dan wordt art. 69 der K. O. gewijzigd en mag iedere dominee, die dat wil, den Engelenzang door zijn gemeente laten aanheffen. Doch zoolang de kerken met elkander daartoe niet besloten, is en blijft dat ongeoorloofd en mag m.i. die raad dus niet gegeven worden.

Nu hebt gij het nog wat erger gemaakt en gezegd: „Doe het eerst en zet het dan in de pers.“ Dat noem ik, welbewust, een ondoordacht en revolutionair advies. Wanneer men zoo in onze kerken wil gaan handelen zonder zich te storen aan hetgeen men met elkander is overeengekomen, dan wordt alle reformatie onmogelijk gemaakt. Er zal dan groote wanorde ontstaan en op geen enkel accord, geen enkelen regel zal men meer kunnen rekenen. Bovendien maakt men juist daardoor de menschen schichtig en bewerkt men, dat ze van zulk een reformatie-mentaliteit niets moeten hebben.

Ik weet, dat er tijden en redenen kunnen zijn, waarop en waarom men deuren intrapt en ruiten stuk slaat. Maar een kalme, goede brandweerman doet dat niet, als het niet noodig is; hij zoekt den brand te blussen met aanrichting van zoo weinig mogelijk schade. Alleen zenuwachtige, voor hun werk niet geschikte menschen halen zulke dingen uit. En aangezien gij dat allermint zijt, geloof ik uw advies ondoordacht te mogen noemen.

Ik ben er bijna zeker van, dat gij mij dit zult toestaan. Maar omdat ik het niet ongevaarlijk vind, wanneer menschen van uw gezag zulke dingen zeggen, leg ik heel wat zout op dit slakje. Het moet zoo gauw mogelijk smelten als het geen groote schade aan de echte reformatie zal doen. Deputaten voor de Liturgie komen over enkele maanden met tamelijk ingrijpende voorstellen, die m.i. lang niet iedereen zoo maar dadelijk zal aanvaarden. Willen we den weg open houden voor een sympathieke beoordeling daarvan, in de hoop, dat de reformatie, die wij wenschen en voorstaan, in den kerkelijken weg een goed onthaal zal vinden, dan moeten we de menschen niet schrikachtig maken door zulke dingen als gij hebt geschreven, en ons best doen om in het spoor van orde hen verder te brengen.

Ik laat uw derde voorbeeld (een deel der Kerstprek voor kinderen) nu maar rusten, omdat mijn papier zoo ongeveer vol is en ik het zeer weinig belangrijk vind. Ik heb deze dingen echter willen zeggen, omdat er, naar ik vrees, heel wat z.g.n. reformatoren zijn, die met allerlei niet voldoende doordachte opmerkingen, welke ó zoo gauw gemaakt kunnen worden en ó zoo gekleed staan, leelijke struikelblokken leggen op den weg dergenen, die met studie en na rijpe overweging hun best doen, onzen eeredienst te verbeteren.

Nu zijt gij een te ernstig man dan dat ik u onder zulken zou rekenen. Maar dan moet ge ook niet uw pen zoo over het papier laten hollen, zonder te overwegen wat anderen uit uw woorden kunnen maken en tengevolge daarvan zouden kunnen doen. Willen we de echte „reformatie-mentaliteit“ kweken (ik heb het niet op dat woord, doch laat dat nu maar rusten), dan zullen we niets moeten doen en zeggen, wat haar kan verhinderen te komen. En dan moeten we met elkander beproeven, in den ordelijken weg wel overwogen verbeteringen tot stand te brengen.

Overigens ben ik het best eens met wat ge schreeft over de onmogelijkheid om te reformeeren zonder aan iemands heilig huisje te raken. Ik ben daarvoor evenmin bang als gij, en dank u voor de goede woorden, die ge daarover schreeft. Denk nu eens rustig na over het bovenstaande; misschien (ik heb het niet op dat woord, doch laat dat nu maar rusten), dan zullen we niets moeten doen en zeggen, wat haar kan verhinderen te komen. En dan moeten we met elkander beproeven, in den ordelijken weg wel overwogen verbeteringen tot stand te brengen.

Met broederlijken groot,

J. C. DE MOOR.

UIT DE SCHRIFT.

Zijn rieken.

En zijn rieken zal zijn in de vreeze des Heeren; en Hij zal naar het gezicht Zijner oogen niet richten. Hij zal ook naar het gehoor Zijner ooren niet bestraffen. Jesaja 11:3.

Wanneer de stedeling van onzen tijd even kins ziet, ontvlucht hij op gouden zomerdag de hoog-gemuurde menschengangen van straten en stegen om de ozonrijke boschvlucht in te ademen, met haar wonderdoende dennengeuren of de zilte zeelucht met haar opwekkende prikkelingen. Dan vaart er nieuwe kracht in hem. Dan snuift hij vernieuwing van natuurlijk leven op. Wandelingen, die hem in de stad zouden vermoeden, tellen niet mee. Zijn rieken is aan de frissche vrijheid der natuur en het wekt in hem blijheid.

Wanneer daar iemand van zwak gestel bezwijnt, is het niet zelden voldoende een flacon met opstijgende geuren te openen, ze bij het reukorgaan te brengen en de vale gelaatskleur verandert, de oogen zoeken, de mond vraagt. De zwakke is weer bij. Dat deed het rieken aan het weldadige, verdampende vocht.

Wanneer gij een kamer moet binnengaan, waar de atmosfeer is bedorven, dan bevochtigt gij een doek met sterk riekende vloeistof, houdt die voor den mond en gij verriicht, waartoe gij anders niet in staat zoudt zijn geweest.

In den reuk word u een machtig vermogen gegeven, om uw geest te vernieuwen, uit bewaste-loosheid te doen wederkeeren, tegen schadelijke invloeden te beschermen.

Met Zijn ontvangen en geboorte trad uw Heiland onze wereld in.

Onze wereld, waar het geestelijk veel muffter en benauwender is dan naar het natuurlijke in de smalste sloppen der groote wereldstad op windstillen, blakerenden zonnendag.

Onze wereld, waar de sterkste van geest, door de uitademingen der zonde bevangen, als in verdooving nederliet.

Onze wereld, waar de pestlucht onzer misdaden hangt, die zich over de aarde verbreidt, maar daardoor niet ijler wordt, maar zich gedurig ver-dicht.

Onze wereld, dat groote leprozenhuis.

Onze wereld, die reusachtige barak van besmettelijke ziekten van de walgelijkste soort.

Daar moest uw Jezus binnengaan.

Daar moest Hij een taak volbrengen, niet gedurende eenige oogenblikken, maar gedurende jaren en jaren, van de kribbe tot het kruis.

Hoe was het mogelijk, dat Hij, de zuivere, de Gezonde van ziel, het daar kon uithouden?

Jesaja geeft het antwoord: En Zijn rieken zal zijn in, of liever, aan de vreeze des Heeren.

Daar hebt gij een der geheimen van het Midelaarswerk van uw Meester.

Vredig kon Hij liggen in den voederbak van het beest, in een plaats niet voor menschen bestemd, in een ver van aangename atmosfeer.

Want Zijn rieken was aan de vreeze des Heeren.

Rustig kon Hij rondwandelen tusschen hen, die niet in Hem geloofden, die Hem nawierpen met roffenden laster, die op Zijn weg lagen opgestapeld als ontbindende lijken.

Want Zijn rieken was aan de vreeze des Heeren.

In vast vertrouwen liet Hij Zich verzoeken door den gifbrakenden duivel, hoorde Hij aan de bedwelmende woorden van den sluipmoordenden Ver-leider.

Want Zijn rieken was aan de vreeze des Heeren.

Met zaligen glimlach kon Hij de zondars ont-vangen en met hen eten, kon Hij in het gezelschap verkeerden van hoeren en tollenaars. Hij bleef on-besmet en afgescheiden van de zondaren.

Want Zijn rieken was aan de vreeze des Heeren.

Hij kan Zich ook over u heenbuigen, u opnemen en dragen in Zijn armen, u den kus der gemeen-schap geven, al zijt gij nog zoo vervuld, al is uw ziel één etterende wonde.

Want Zijn rieken is en blijft aan de vreeze des Heeren.

Hij draagt dat reukwerk in Zich.

Het is niet gegoten in aardusflesch, waarvan eerst de hals moet worden stukgeslagen, opdat de geuren uitvliegen en den mensch van buiten af opwekken.

De opwekking en vrijwaring tegen smet, kwam bij Hem van binnen uit.

Behoorde tot Zijn persoonlijkheid.

Daarom was Hij ook voor besmetting onvatbaar. Daarom kon Hij voor geen bezoeking bezwijken.

Het reukwerk, dat in Zijn ziel brandde, was de vreeze des Heeren.

De mystieke gesteldheid, waardoor Hij als Zoon alles intuïtief wilde doen, wat den Vader welbehaaglijk kon zijn.

De teere godsvrucht, die alles mijdt, wat God zou bedroeven en niets durft ondernemen, dat de goedkeuring van den Heilige niet zou wegdragen.

De heilige macht, die wijsheid baart en tot on-straffelijken wandel bekwaamt.

De vreeze, de vrucht des Geestes, werd Hem geschonken zonder mate.

Die vreeze vulde Zijn ziele-heiligdom geheel.

Daaraan riekte Hij.

En zoo kon Hij onder ons wonen.

Wie nu de zalving van den Heilige heeft, heeft ook iets van dat reukwerk.

Zijn ziel is er niet vol van.

Helaas neen.

Maar 't is er.

Het brandt.

Het riekt.

Anders kondt gij de verdorven wereld niet in. Anders kondt gij in het lichaam der zonde geen dag langer blijven.

Nu wel.

Wel hebt gij bezorgd te zijn om toch steeds aan die vreeze des Heeren te rieken.

Indien die vreeze ontbreekt, dan ontbreekt de zalving, dan ontbreekt u Christus, dan ontbreekt u Bethlehem. Dan hebt gij te bedelen om kind te worden in het geboren Kindeke van den Kerstdag.

Maar als ge dan, met de vreeze des Heeren aan-gedaan, in de wereld komt, snuift dan niet op de onzalige lucht van uw zondelijken aard, die rag binnen uit opwalm.

Het inleven in het Kerstfeit make u meer be-dreven om voor den ondraaglijken stank uit uw innerlijk, uw ziele-reukorgaan buiten werking te stellen, maar het in beweging te laten brengen door de heerlijke vreeze des Heeren.

Dat zal ook gebeuren, wanneer gij u in beslag laat nemen en in beslag genomen wordt door den Geest van Christus.

Hij zal u meer en meer gelijkvormig maken aan het Beeld van Hem. Wiens rieken was aan de vreeze des Heeren.

HEPT.

KERKELIJK LEVEN.

De loochening der Gemeene Gratie.

V.

In Amerika is onder de Gereformeerde broeders ernstig geschil gerezen over het leerstuk van de Gemeene Gratie.

Er zijn er, die meenen, dat deze leer onschrijfm-lijk is en daarom de Gemeene Gratie loochenen.

De stand van de kwestie wordt uiteengezet in de brochure van Dr J. K. van Baalen: „De loochening der Gemeene Gratie, Gereformerd of Doopersch“.

De van Baalen ziet in dit geschil een beginselstrijd tusschen Calvinisme en Anabaptisme en meent, dat in Hollandsche kringen in Amerika nog maar al te veel van den Dooperschen zuurdeesem te be-spreken valt.

Om onze lezers voor te lichten, volgen we den schrijver op den voet.

We wenschen echter deze zaak geheel los te maken van de Jansen-kwestie.

Ook werpen we ons niet als scheidsrechter tusschen de Amerikaansche broeders op.

Daarom blijven hun personen buiten geding.

Zij, die in Amerika de Gemeene Gratie loochenen, zetten de uitspraken van godgeleerden als Kuyper en Bavinck, in deze kwestie eenvoudig op zij en beloven daarbij niet steeds het verschuldigde respect.

Voor hen is het Noachitische Verbond een ver-bond van particuliere genade.

Ook wordt volgens hen, het leven der wede-gehoorte niet gedragen door het leven uit de schepping. Evenmin is ook het verbond der bijzondere genade aan alle zijden omringd door een algemeene genade, gelijk een kern door haar holster.

Er bestaat, zoo gaan zij verder, geen genade, die in het bloed van Christus en in den natuurlijke mensch is er van vatbaarheid voor genade in het hart geen sprake.

Tot den natuurlijke mensch vloeien wel uitwendige zegeningen, welke voor den geloovige bestemd zijn, af, maar die zegeningen verkeerden voor hem in een vloek.

Daartegen nu brengt Dr van Baalen zijn be-zwaren in. Hij ontkent rationalisme in de redeneering zónder tegenstanders. Maar vooral legt hij hun te laste een eenzijdige theologie, die alleen uitgaat van de leer der uitverkiezing.

Met de voorbeelden van Farao's dochter en de bekeering der Ninevieten op de prediking van Joni wil hij aantoonen, dat de gaven Gods aan de o-wedergeborenen, dezen niet nog goddeloosser maken.

Hij meent in de loochening der Gemeene Gratie te herkennen, de dwaling van het Anabaptisme, waaraan de praktijk van de „mijding“ onafschiedelijk verbonden was.

Het zou jammer zijn, indien dit geschil in ons Amerikaansche Kerken op scheuring uitliep. Daarom magte men zich in zijn uitspraken, verketterde eland niet te spoedig, zegge liever, dat iets in de Ana-baptistische leer ligt, dan dat men het als Ana-baptisme brandmerkt en houdt rekening met de inkonsequentie, welke bij de tegenpartij dadelijk zichtbaar zijn en waartoe blijkt, dat men bij het Anabaptisme niet wil uitkomen.

Waar ligt de eigenlijke fout bij de broeders die in Amerika de leer der gemeene gratie loochenen? Naar het ons voorkomt hierin, dat zij zich het begrip „genade“ niet goed hebben doorgedacht.

Hier komt het weer uit, welke fijne voelheeren Kuyper bezat.

Het was alsof hij, toen hij zijn werk over de „Gemeene Gratie“ opzette, voorvoelde, dat uit het naar vorenbrengen van dit geloofstuk der Cal-vinistische reformatie een geschil kon rijzen als nu werkelijk gerezen is.

Vandaar, dat hij de terminologie, die reeds bar-gerreicht verkregen had, niet het minst door Ba-vinck's rede over de „Algemeene Genade“, ter zijde schoof en daarvoor de ietwat zonderling aandoch-de benaming „Gemeene Gratie“ aanbeval.

Hij vond zelf deze uitdruckswijze wel wat verouderd.

Maar hij rechtvaardigt in zijn Inleiding zijn keuze in dezer voege:

„Dat we desniettemin de uitdrukking: algeme-ne genade meden, en „gemeene gratie“, d.i. „gratia communis“ hoven deze reeks als the-schreven, is ter afsnijding van misverstand. Zoo

licht kon he-toch weer b-en alzoó b-particulie-Er wordt va-misbruik gen-made mee be-niet het ge-is alleen de-zelfs aan de-niet dan met-zeft hij: „Ze-zichzelf geer-en is daarom-dan de parti-dit nu, bij-vrak uit ha-voorkoming-liger, ont in-derde uitdu-communis-godgeleerden,meene gra-Daar „alge-wilde hij voe-eenigermate-algemeene v-Door „getu-hij uitdrukke-verschilt van-gevallen trit-Gratie toe-toekenis dan-aligin grati-lets zaligma-Hij had o-kunnen zette-moedigheid g-vaten des-koren. Zoo-of God, wille-bekend make-heeft de va-bereid“.

Verdraagt-omdat dit v-God betrekke-met de gelo-Maar voor-zeggen.

Misschien-Amerikaanse-vervallen.

Toch zou-on misverst-genade hier

Dat men-deren ons na-worden van-niet. Maar r-wel van he-der bijzonde-leggen.

Ofschoon-cipieel verse-der gemeen-

En wel d-wordt gegev-van beide g-

Genade v-ling met re-

Dat zagen-heid in.

En wij zo-en ander g-

No leent-„genade“ er-

Beide wa-Mogelijk a-

den had ove-vatting zijn

Maar toc-zichzelf ree-

Ok het l-

En Calvij-

Op Calvij-Bavinck.

Hij heeft-

Maar eer-voegd.

Hij nam-bijzondere g-

Bavinck.

Niet eng-

Hij onder-noemen tus-

God bewa-

aan hen, d-

Het sprec-daarbij in-

nis, welke-

Nu weten-ontgaan is-

verwondere-hedshalve-

Maar hoe-om de ged-

ontwikkeler-

Alleen zij-